

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helyben házhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedés.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Kir. törvényszéket Fogarasnak!

Ahol nincs kalvária, golgotha: ott nem létezik feltámadás! A hervadó virág kelyhéből hull ki az ujjélet, a mag! Ott van a feltámadás, ahol a halál! Bölcső és koporsó karöltve járnak, fölváltják, kiegészítik egymást a lét viharzó tengerén. Fogaras másfélezer éves golgotháján, kalváriáján járva, szebb eszmét, tervet, nem találtunk most annál, amely lapunk vezető helyére került t. i. kir. törvényszéket Fogarasnak!

Advocem: másfélezer év! Most, hogy Gagyí Jenőnek a vásárvámról szóló cikke helyreigazító aktáival foglalkozunk, a klostromban egy régi latinkönyvben bukantunk rá azokra az adatokra, amelyről eddig sem én, sem Gagyí Jenő nem irhattunk s amelyek nagyon érdekesek. Tudniillik, hogy Fogarast régen: Fogarnak nevezték s „ebben a városban vár is volt — írja a régi krónikás latinul — melyet 15-ben Augustus római császár hatalma alá hajtja!“ Később, mikor bolgár terület lett Fogar, csak azután nevezték: Fogarasnak. Fogart 104-ben Traján császár alatt lerombolták. Claudius római császár alatt 270-ben épült Kolozsvár és Fogar újra.

376-ban a fogarasi várat a hunok lerombolták. Fogar 1300-ban újra épült s az ismeretes fagarasokról kapta mai nevét: Fogaras-t. Ezt a kis adatot is, mely Fogarast mint nagyon régi és nevezetes helyet tünteti fel a történelemben, csak azért hoztuk elő, hogy ezzel is bizonyítsuk azt, hogy Fogaras már régi voltánál fogva s mint fejedelmi sásfészek is törvényhozó helyként szerepel a történelemben. Így tehát már multjánál fogva

is van ahhoz joga és érdeme, sőt arra van predesztinálva, hogy most is itt legyen a kir. törvényszék!

Már azt számtalanszor megírtuk, hogy Fogaras a kir. törvényszék és pénzügyigazgatóság nélkül fejetlen, csonka vármegye. Tehát másodszer, mint vármegyei székhely határozottan megkívánja, hogy a törvényszék itt legyen. Ki hallott olyat, hogy Fogarászvármegye peres, vagy bűnügyeit egy egészen más megye Brassó dönti el s a vármegyei székhelyről Fogarásról, a fogarasi embereknek Brassóba kell menniök tárgyalásra.

Ez éppen úgy veszi ki magát, mint mikor egy apának a fia valami csinyt követ el, vagy rossz fát tesz a tűzre. Az apa megfeddi a fiát, de azt mondja neki, hogy menj a szomszédba, majd ott fogsz szigorúan kikapni. Hát mikor az apa van hivatva és jogosult arra, hogy a fiát megbüntesse, vagy neki igazságot szolgáltatson, hát miért küldi azt a szomszédba? Az apa tudja legjobban a gyermek baját; Fogaras is jobban ismeri környéke bajait és így maga is eltudná azt intézni, miért bizza azt Brassóra.

Harmadszor pedig, hogy miért hoztuk elő most most éppen újra a kir. törvényszéket, ezt abból az alkalomból kifolyólag tettük, mert olvastuk a lapok hasábjain, hogy a kormány tizenhatal akarja szaporítani a kir. törvényszékek számát. A tizenhat közül tehát egy föltétlenül Fogarast, mint vármegyei székhelyt illeti.

S bizonyára nekünk is szánták, ha agilis polgármesterünk, egyszóval az irányadó körök a kellő időben, tehát mondjuk azonnal az ünnepek után moz-

golódnak s minden lehető elkövetnek a kir. törvényszék idehozatala tárgyában.

Szeretett főispánunk a szorgalom, a munka embere, a kormány, nemzeti munkapárt, Fogaras polgárait se hagyja el a munkában s a munka jegyében, s éppen most mikor Fogaras több oldalról megismertette magát már a lapok hasábjain, a kormány is már értesült Fogaras energiájáról a katonaság ügyét illetőleg, most tehát melegében, még el nem felejtették Fogaras ohaját menjen fel egy deputáció szeretett főispánunkhoz s előadván neki kérelmünket, ohajtásunkat, beszéljék meg vele a tenni valókat. Majd az ő bölcs államférfiúi talentuma megtalálja azt az utat, a nervus rerum gerendarumot, mely a kormány szívéhez vezet.

A közönség érdeke egyrészt, de a jogászok előnye is, hogy Fogarason legyen a törvényszék, mert mit ér az, ha önálló közigazgatási testünk van, amely fejjel, lábbal, no meg jóéjtágyu gyomorral is rendelkezik, de nincsen karja, mely a veszélyeztetett jogrendet az egész megyében megvédelmezné, hanem idegenbe kell mennünk igazságért, jó 60 kilométernyire Brassóba, úgy, hogy megfordítva jut eszébe az embernek a latin közmondás, tudniillik, „nehezen mozdul az ember az igazságért.“

A statisztika is hatalmas támogatónk a törvényszék elnyerésében. Egészen biztos adatok nem állnak ugyan a jelen pillanatban rendelkezésünkre, de hozzávetőleges számítás szerint 80 százalékát a peres ügyeknek Fogaras vármegye szolgáltatja. A mi népünk ugyanis nem ismeri Arany János híres „fülemülését“ sem a csemegi kodex előnyeit,

Az orvosi kar által ajánlva.

Gümőkór (tüdőbajok), légzőszervi bántalmak, számarköhögés, influenzánál.

Ki használjon Sirolint?

1. A ki hosszú időn keresztül köhögés bántalmában szenved.
2. Mindazok, kik gégehurutban szenvednek, Sirolin „Roche“ által rövid időn belül meggyógyulnak.
3. Asztmában szenvedők már rövid használat után lényeges könnyebbülést éreznek.
4. Skrofulás, mirigyduzzadásos, szam- és orrhurutos gyermekeknek rendkívül fontos szer a Sirolin.

A táplálkozást nagyban elősegíti.

Csak eredeti csomagolású SIROLIN „Roche“-t kérjünk és pótszereket határozottan utasítsunk vissza.

Sirolin irodalmat F. 13. kívánatra ingyen és bérmentve küld

F. Hoffman-La Roche & Co Basel (Schweiz) Grenzach (Baden).

Sirolin

„Roche“

kapható minden gyógyszer-tárban.
Ára üvegenként 4 korona.

vagy hátrányait. A tizparancsolatot pedig a hasznosság szempontjából mérlegeli. Nem szolgál tehát valami nagy dicsőségünkre, de tény, hogy a bűnügyek 80 százalékát Fogaras adja Brassóba, a polgári perek sem maradnak hátrább. Ennélfogva nemcsak a régi jogok felnyitása folytán, hanem az osztó igazság törvénye szerint is a miénknek kell lennie a törvényszéknek és mi sietve ragadjuk meg ezt az alkalmat, amikor még csak elvétve, itt-ott, egy-egy elejtett sorocska adja hírül a 16 új törvényszék tervét, hogy gondolkozzék Fogaras, tegye meg a tapogatózó, kutató lépéseket és utána járva a dolognak, határozzon és kérjen a 16 közül egy törvényszéket ide is, mint ahol hajdan fejedelmi törvénykezés folyt.

Annál szebb, nagyszerűbb husvétja nem lehetne fogarasnak, nem ünnepelehetné kézzelfoghatóbban a feltámadást, mintha a régi jogokat feltámasztva, megkapná a törvényszéket Fogaras. De természetesen ehhez agilitás kell, munkaszeretet és munkabírás. Sőt némi élelmesség is. Üstökön kell ragadni a szerencsét, különben könnyelműen tova lebben tőlünk, könnyű, himes szárnyán! Azért van a város vezetősége, hogy felismerje a dolog sürgős voltát és ne jó későn, amikor már szétszöszötték az élelmes városok között az új törvényszékeket, hanem most azonnal, amikor még csak terv a terv, érdeklődjék és jegyeztesse elő magát az aspiránsok közé, hogy a terv megvalósítása alkalmával már előnyben lehessen.

A zord tavasz már-már kiöli a természet feltámadásába vetett hitünket. A nagyhét faja, hóesése, télihidege megfagyasztja az emberek lelkében a husvét reménység, a megújulás, a feltámadás rügyeit, miket az ilyen új reménységek fakasztanak. Városunk vezető elemei munkásságában bizva és agilitásában reménykedve azonban hisszük, hogy az idej husvét reménységét a jövő évi feltámadás ünnepén, boldog valóvá válva üdvözöljük. Halmy Gyula.

Vizvezeték és Fogaras.

Ez is régi tóma már lapunk hasábjain. Mikor a Ferenc József-téren közutat akartunk létesíteni papíron, ugyanakkor fölmerült a vízvezeték, az artézi kutak ásatásának eszméje is, hogy melyik lenne célszerűbb Fogarasnak.

Most azonban, hogy az elmúlt héten egy kiváló szakember járt itt Fogaras, tudniillik a város kérésére a földmivelésügyi miniszter *Halavács Gyula* főbányatanácsost küldte ki, hogy megvizsgálja az artézi kut létesítéséhez alkalmas forráspontokat. Ő f. hó 6-án érkezett városunkba és azt találta, hogy az artézi kut létesítéséhez a talaj meg nem felel, e helyett a víz levezetését ajánlja a közel fekvő havasi forrásokból, hogy a vízlevezetés (vizvezetési hálózat) sok költséget meg ne emésszen — azt javasolja, hogy a vízlevezető csatornát (u. n. gyűjtő) az illényi-ut mentén vezessék be a városba, s így a város megszabadul a kisajátítás tetemes költségeitől.

Most újra nyomdafesték alá kerül — mint sok más — a vízvezeték terve is, hogy újra meg újra elmerüljön a feledékenység gyászos tengerébe s ismét szőnyegre kerüljön valamikor. Éppen úgy mint a városház új

terve, a villamgyár átadás s most ez a harmadik, ami bizonyára egy pár száz koronájába megint bele került a városnak.

Mert hát úgy vagyunk mi sok életre való eszmével és tervvel, hogy nem valósítjuk meg mindjárt, mikor az aktuális és égetően szükséges, hanem alszunk rá egy jó hosszút, azt mondván rá: „hogy még nem időszere, még érni kell neki, még nincs itt az ideje“ stb. Egyszóval Pató Pál urral szólva: „ejh, ráérünk arra még.“

Pedig, ha a lelkesedés lángjában nem lesz izzóvá valamiféle eszme, akkor azt újra előrántani a feledékenység lomtárából csak azért, hogy újra meghaljon — non sensus.

De, hogy visszatérjünk oda, ahonnan kiindultunk, kezdjük újra. Illetve elmondjuk, hogy miért volt itt a fent nevezett férfit Fogaras.

Azért, hogy megvizsgálja a kutak vizét, hogy minők azok s egyuttal járt a városban is, hogy tapasztalatokat szerezzen magának az ottani állapotokról is.

S azt javasolta, hogy csináltasson Fogaras vízvezetékét és vezesse a vizet be a városba a havasokból, amelynek a vize: tiszta, főséges élet elxir! S ő t. i. *Halavács Gyula* úgy oldaná meg ezt a dolgot, hogy a csövet mindenütt az illényi ut mentén rakatná le a havasoktól kezdve egész Fogarasig.

Ha valaki, úgy mi voltunk azok, akik lapunk fennállása óta ezt az eszmét kolportáltuk Fogaras.

Hogy világosabban fejezzük ki magunkat — mint az isteni havasok alapos ismerői és imádói mi lennénk azon legjobban, hogy mindig és mindenkor a léthe vizet, a tiszta forrás vizet ihatnánk Fogaras is, ne csak nyáron a főséges havasokban.

Nem egyszer irtunk már arról, hogy a havasi nyaralások után — pedig már kilenc éve kultiváljuk — ihatatlan a fogarasi talaj viz, mely hol keserű, hol édes, majd meg jodiform izü stb.

TÁRCA.

A cseh jáger leánya.

— Történet. —

Irtá: Rigly János.

(1.)

Este van, a kályhában vigan pattog a tűz, mellette ülök pipázva és melengetve kegyetlen reumás 50 éves tagjaimat s elmerengve a szép multakon; eszembe jut egy-egy sikeres, vagy peches farkas les, vagy egy küzdelem az orrvadászokkal, no meg egy szerelmi kaland stb.

Rontó nevű vén tacsóm, akit ezelőtt már négy évvel nyugdíjba tettem, szintén a kályha mellett fekszik, végig nyújtózva, ő is élvezi a meleget, szinte látszik rajta, hogy az ő vén csontjatra is jó hatással van, nem sokára el is alszik; én pedig kitekintek az ablakon, gyönyörködve a leosett friss havon, mintha még most is nyomokat keresnék rajta, pedig az én csillagom már letűnt, csupán három kedves „emléket“ tartottam meg, puskámat, kutyámat és pipámat, t. i. mindenből a legkedvesebbeket. — Puskámat gyakran meg-meg takaritom, el-el nézem s cirogatom, mint a kis gyermekleány a bábuját. — A vén tacsómmal meg úgy élünk, mind két igaz jó barát, a kik jó és balsorsba egymással szemben hűek valának. Ha

bánatos vagyok, vagy a kegyetlen reuma combjaimat hasogatja, ő is velem érez, ha látja hogy gazdája vig, ő is vigan csóválja nemes farkát, s örömeinek kifejezésül egy-egy-et csattant. — Régi vadász fa pipámat pedig emlékül őrzöm, az Isten tudja, hogy csak abból esik jól a füstölés. Hát még ezelőtt pár évvel, midőn oly boldog valék, hogy az illatos szűz dohánynak bodor füstjeit eregethettem belőle.

Amint így elmélázok magamban, Rontó álmában keservesen kezd csahantani, közbe-közbe fájdalmasan vonítani, úgy hogy ezen hangok a szívem mélyébe nyilaltak. — Ezen hangokat hallottam tőle, akkor is oly borzasztóan hangzottak, melyeket elfeledni nem fogok soha, de soha! Még most is a vér megfagy az ereimben, ha csak rá is gondolok, pedig a tüzes kályha mellett ülök; akkor is ilyen hideg, havas tél volt mint most, csak hogy akkor én még fiatalabb voltam...

Hogy is volt csak? — Igen, most már mindenre a legkisebbik részletekig egész világosan emlékszem.

Ezelőtt 15 évvel történt a felvidéken.

* * *

Moracsek Vencel akkor szolgált az X. uradalomnak „Reketyés“ pagonyában mint vadász, de az oda való nép csak cseh-jágernek ismerte. Moracsek igen lelkiame-

retes, jóra való, jó vadász volt, egyedüli hibája csakis az „itóka“ volt.

No de istenem, nincs ember hiba nélkül! Pláne, ha az ember szívét még a bu is nyomja, hát olyankor az emberfia borba temeti bánatát. — Így volt szegény Moracsek is. Mióta hitese társa meghalt, szabad idejében s bubánatában az ivásnak adta magát, nem csoda, hisz véghetetlenül szerette élet párját; lehet, hogy rég golyót röpített volna sajtó szívébe, ha egyetlen leánya Mari nem tartotta volna vissza őtet.

Mari leánya a 18-ik évében volt, ritka szépséggel áldotta meg őt a természet, jó nevelésben is részesült; de a mi a ritkaságok közé tartozik az egyszerű igéző leány szerette a puskát, kutyát és csapdát. — Ha a házi dolgait elvégezte s édes atyja nem lévén hon, gondosan bezárta az ajtót, vállára akasztá atyjának egy tartalék fegyverét, kezében egy két csapdával eltűnt az erdő sűrűjében. — Vasak a ragadozóvá váltóin, a legnagyobb szakértelemmel ahogy elhelyezte, már is másirányban ment esti lesbe. Ha pedig valahol róka várta akadt, kölykezési időszakban, hát a róka koma, a veres frakját nagy ritkán tudta megszabadítani; mert volt ugyanis neki 2 híres tacsója, Waldmann és Waldin, ezek segítségével hamar kitisztította a róka tanyákat. Mondhatom Moracsek büszke is volt egyetlen leányára Marira, mert nem hogy csak igéző

Szóval itt kell valamit csinálni, hogy Fogaras jó, tiszta ivóvizet kapjon s ne legyen kényszerítve a sok mindenféle talajviz ivására.

Erre ugyan sokan azt mondják, akik a vizet csak mosdásra és szájbölgetésre használják, hogy a kinek rossz az ivóvíz, hát igyék bort, vagy ásványvizet.

De eltekintve az efajta megjegyzésektől, mégis csak medítnunk kell azon, hogy melyik célszerűbb *artézikut* csináltassunk-e, vagy pedig *vízvezeték* segítségével a havasokból vezessük be az ivó vizet Fogarasra.

Mi a magunk részéről nagy aggodalmat táplálunk a vízvezeték iránt, amint azt már több városban is tapasztaltuk, vagy olvashattuk, hogy a fertőző betegségek tifusz stb. ütöttek ki akkor, ha a vízvezeteki csövekbe holmi idegen alkatrészek kerültek be, amelyek a tiszta ivóvizet inficiálták s a fertőző bacilusok tenyésztő melegágyává tették.

Pedig az nagyon könnyen megtörténhetik az ilyen marhatenyésztéssel foglalkozó vidéken mint Fogaras vármegye is, hogy akár az utmentén, akár a dűlőutakon, vagy a szántóföldek mellett, vagy azokon keresztül vezetjük is a víz vezetékét, ha az valahol megreped idővel, abba bele szivárog a trágyával tele szaturált talajviz, vagy véletlenül valami patkány kerül bele, ami jó bacillus hordozó, kész az inficiálás. S míg arra rá jönnek, vagy azon tanakodnak, hogy honnan ered a baj, addig bizony a halál nyugodtan végzi aratását és sok ember elpusztul a fertőző betegségben.

De különben is Fogaras háztartása, respektive verheimkasszája, ami meglehetősen üres s egyedüli érvágása a pótdobemelés, nincs arra berendezve, hogy a vízvezeték tisztítassa időnként akár szükséges, akár nem szükséges az, de a tisztaság megkívánja. Ezt Fogaras büdzséje nem engedi, mert még az utcákat sem tartják tisztán,

nemhogy a vízvezeték. Ehhez pénz, megfelelő pénz kell, nemcsak jóakarattal.

Ha már a tiszta ivóvíz elnyerésére csakugyan pénzt akarunk áldozni, akkor mi, a magunk részéről jobban ajánlottuk volna az *artézikut* furatását mint amely nem jár olyan veszéllyel mint a vízvezeték, s azt nem is kell olyan gyakran tisztíttatni, jókarban tartani, ami idővel szintén csak sok pénzt emészt fel, de fájdalom eme laikus tervünket *Halavács*, a szakember lefutta.

De ne törjük mi azon a fejünket, hogy építkezzünk s hogy pénzt fektessünk bele olyan vállalatba, ami holt tőke s kamatot nem hoz, hanem medíttalunk afelett először, hogy hogyan lehetne olyan dolgokat létesíteni Fogarasra *ami a város jövedelmi forrásait gyarapítandó*. Olyan víz, illetve pénzvezeték és csatornákon törjük hát a fejünket, ami *pénzt, jövedelmet* hoz, vezet a városba. S akkor azután, ha több jövedelem forrást létesítettünk, a pótdót tetemesen csökkentettük, akkor csinálhatunk vízvezetékét, de addig nem.

Mi tiszteljük, becsüljük a város törekvését, hogy minden áron jó, tiszta forrásvizet akar adni Fogaras közönségének. Vigyük is keresztül minél előbb ezt a tervet, csak a *polgárság* nevében arra kérjük a gondos, előzékegy városi magisztrátust, hogy a pótdót ne emeljék már feljebb ezen terv megvalósításának az örömére.

—ő.

Husvételi gondolatok.

Üdvözlég, te sötétségből kifeszülő hajnalhasadás, te némaságból harsogó allelujába átolvadó esőnd, te sirból kiröppenő élet, te halálból kisarjadzó feltámadás! Köszöntünk, te ragyogó eszme, amelyet nem birt megölni a számító önzés,

szép leány volt, hanem jó gazdasszony is és ami a fő, szenvedélyes vadász is volt, hasznos vadaknak gondozója, s a kártékony vadaknak kérlelhetetlen ellensége. Fegyverét nyugodt, biztos kézzel kezelte, fáradságot nem ismert, de meg is volt a jutalma, mert Grünfeld házaló zsidó az egész környéken annyi róka, borz, macska, nyest és görény bőrt nem tudott össze venni, mint a Reketyési pagonynak a vadász házában. Ezeknek pedig nagyobb részére a csehjáger leánya Mari mondta reá a cirkumdederumot.

Moracsek leányát sehová nem vitte, mert féltette még az esti szellőtől is. Rendesen ő maga járt be a faluba bevásárolni. Így nevelkedett fel a sötét erdőben a szép erdei gyöngyvirág...

Tavaszi szép est volt, Moracsek kint volt a vágásban s nehezen várta már a hosszucsőrűek „kvártélyesinálóit“ az az a szalonkák megérkezését, melyre minden igazi vadásznak a szíve megdobban. — Mariska pedig ahogy készen lett a házi dolgáival, az ajtót gondosan bezárta, a kulcsot pedig a rendes titkos helyre tette, hogy ha esetleg kedves jó atyja hamarabb haza jönne, az ajtó kulcsát a rendes helyen találhassa. Ő maga pedig fegyverrel a vállán neki vágott az „Ördögölgynek“, hogy hová, vagy miért megy ma este ki, azt maga sem tudta. Ma mindég olyan különös érzései voltak, milyeneket még eddig az életben nem ösmert. Amint így andalogva, egy jó darabig

már előre haladt, folyton hallgatva a rigó fütyülését, s gyönyörködve az isteni szép tavasz ébredésén, az erdei uton szembe jött vele egy ifju vadász. Mari egy pillanatra meghökkenett, éppen a fegyvere után akart kapt, midőn az ifju tisztas távolból illedelmese köszönté és így szól hozzát:

— Jó estét adj Isten! Ugyan kisasszony kérem, nem lenne oly szíves engem utba igazítani, én a B. uradalomnál vagyok alkalmazva mint segéd vadász. Reggel a pagonyunkban a nagy ködben eltévedtem, mentől jobban kiakartam keveredni, annál jobban belekeveredtem.

— Hogyan, ön a B. uradalomnál van alkalmazva? Mondhatom jó messze el börtorkált a „tilosban“, mert a mi és önök pagonyunk között még az A. uradalom terül el.

— Honnan tudja mind ezt, szép kisasszonyom? Ön oly pontosan adja elő, mintha csak a terep viszonyokat ösmerné.

— Igen, ösmerem — térkép után. Atyám az X. uradalomnak itt a Reketyés pagonyában mint vadász van alkalmazva.

— Ah, tehát kollegák vagyunk, engedje meg szép kisasszony, hogy bemutassam magamat, én Lenge Jenő vagyok.

— Örvendek, én Moracsek Mari.

— Tehát lesz oly szíves kedves kisasszonyom, hogy némi utbaigazítást fog adni nekem, hogy mely irányba is tartsak, mert ha valahogy az országuttra kitudnék ver-

nem tudott eltemetni a gyűlölet s melyet hiába zárt le sulyos kösziklakkal az irigy nagyravágyás. Köszöntünk, te büszke, szárnyas gondolat, melyet nem tudott béklyóba verni, lenyügözve tartani a durva anyag, de mely legyőzted az anyagot s az anyag fölött uralkodó gögös zsarnokot: a halált.

Te erősebb vagy az életnél, mert az csak életből folytatódhat tovább, te pedig a halálból hajtasz ki és hatalmasabb vagy, mint a halál, mert fölötted nem lesz ur az enyészet. Csodás fény vagy te! Soha ki nem alvó, folytonosan melegítő és világitó sugárzás. Hő, melyet a dermesztő hideg szül és fény, melynek anyja az áthatlan, sűrű vaksötét!

És éppen ezért érezzük úgy a te hatásodat, a te munkádat. Boldogan, remegve élvezzük a belőled áramló édes meleget és káprázó szemmel nézzük az alakodat körüllebegő sugárözönt. — Ha dermesztő fagy szánt végig a földön; ha sűrű feketeség borul a mindenségre; ha elszáll a szívből az élet melege s nehéz homály fődí be a fáradt szemet: rágondolunk a te tavaszodra, a te hajnalodra — és nem esünk kétségbe. Fölenged a mi nagy fájdalmunk, enyhül végtelen szenvedésünk, mert te megtanítasz bennünket *remélni, bizni, hinni*. És a belőled sugárzó édes remény, a beléd vetett erős bizodalom, a benned való megtörhetetlen hit — mosolyt lehel a haldokló ajakára s fölszárítja az itt maradtak égő könyzeit. Te tanítasz meg arra, hogy az őszi ködös napok alatt a nyár éltető verővénnyét ne

gődni, akkor könnyen eltudnék már igazodni, egypár óra alatt haza is érhetnék.

— Én uram, önt szívesen a házunkhoz vezetném, s fel ajánlanám szerény lakásunkat éjjeli szállásul, de az igazat megvallva nem merem, mert jó atyám, az Isten tudja mit gondolna rólunk és ő igen magába zárkózott, szigorú ember, nem bizik senkiben sem, engemet pedig még a szellőtől is félt.

— Köszönöm jóindulatát kedves kisasszony, elhiszem, hogy félti kedves atyja önt, hisz úgy néz ki mintha az erdők tündére lenne. — De ha szabad lesz kérnem, merre is vegyem én az utirányomat mostan?

— Kacagányi tetőig elmegyek önnel, mert másképp ugysem találna oda, ott egy cserkész utra majd rávezetem, s az éppen levezeti önt az országuttra.

— Azt nem kívánhatom öntől kisasszonyom, hogy csekély személyem miatt oly fáradszó utat tegyen meg.

— Ó! az nekem semmi, engem ne nézzen uram úgy mint egy ifju leányt, hanem mint egy edzett ifju vadászt.

Ezzel mindketten szó nélkül neki vágta a kapaszkodónak; ép ahogy a tetőre felértek a nap is nyugvó félben volt. — Ott ültek szótlanul egy-egy tuskóra kissé megpihenni. Egyiknek sem beszélt az ajaka, csak a leánykának szép ábrándos nagy kék szeme és az ifjuak éjsötét szeme.

Azonban az ifju elővette finom zsebkendőjét, hogy izzadságát le törölje, de a

sirassuk el végképen s hogy a dérről csipkézett avaron ne hullajtsunk reménytelen könyveket az elszáradt, elpusztult szines — illatos virágok halála miatt. Te támasztottad szívünkben azt a sejtés, hitté, meggyőződés izmosodó gondolatot, hogy multat, annak vakító ragyogását, a benne élő nagy embereket, a benne irányító hatalmas eszméket, a mindeneket mozgó magasztos érzelmeket: ne tekintsük örökre elhantolt emlékeknek, hanem reméljük, bizzunk, hogy eljön, hogy vissza jön még „a jobb kor, mely után buzgó imádság epedez százazrek ajakán“... Te tanítasz meg arra, hogy higgyünk a régi nagy idők feltámadásában és így reméljük nemzetünk jövőjében.

Hogy pedig *hinni és remélni* tudjunk, ahhoz *szeretet* kell. Meleg, forró, izzó érzelmek, amely körülfont mindent, ami ezeréves multunkra, sivár jelenünkre s bizonytalan jövőnkre vonatkozik. Hatalmas, minden pillanatban érvényesülni kész feszültség, mely nem riad vissza a legnagyobb fáradalmaktól, hogy munkássá, boldoggá varázsolja a jelent s ragyogóvá a ködborította jövőt. Ragaszkodás, az imádatnak szétéphetetlen lánc, mely idefűz bennünket hazánk göröngyeihez, ezekhez a véráztatta, könnyes rögökhöz. Büszke, erős nemzeti öntudat, mely nemcsak tetszelgőn magának vallja nagyjainkat, hőseinket, vértanúinkat hanem amely

leánykának éles szemét nem kerülhette ki a monogram felett a kilenc águ korona, azaz a grófi címer, az ifju is észre vette, hogy a leányka élesen szemügyre vette a zsebkendőjét, ő ezzel zavartan zsebre tette.

— Bocssáson meg uram, — szólalt meg a leányka, ott lent a völgyölében midőn ön nékem bemutatkozott, valami Lenge Jenőnek nevezte magát és a zsebkendőjén más monogramok vannak és felette grófi címer is van, tehát zsebkendőjével engem egészen zavarban hoz Uram.

— Legyen megnyugodva szép kis erdők tündére, — felelt az ifju némileg elpirulva, én önnek mindég csak Lenge Jenő maradok. A mi pedig a zsebkendőt illeti, azt ma reggel a pagonyunkban találtam egy cserkész uton, alkalmasint gróf uram vesztette el, mert ő a természetet imádja s szenvedélyes vadász, minden szabad idejét az erdőben tölti el. — Igen köszönöm, hogy idáig volt szives velem elfáradni. Ezen rövid idő amit véletlenül együtt töltöttünk, ez lesz életemnek legkedvesebb emléke. Bár adná az ég, hogy én még többször ily kellemetes „eltévedésben“ részesülhetnék, s ön Mari kisasszonyom lehetne mindég a vezetőm.

Ezen beszédre a leányka elmosolyogva magát könnyedén úgy felelt:

— Én pedig mindég jó szívvél vezetném fel a kacagány tetőre. Megbocsájt, tovább már nem mehetek, mert itt a pagonyunk határa. Tehát Isten önnel! — Ezzel kezét nyújtá az ifjunak, — ne tévedjen, ezen a cserkészuton tartson mindég, míg leér az országutra.

Azzal megfordult és sietett hazafelé.
(Folytatjuk.)

követi magasztos példájukat s mely minden pillanatban kész — mint e dicsők tették — vérét ontani életét áldozni a hazáért. Kell nagy, magasan szárnyaló lélek, mely elég erős, hogy mások előtt csupán nemzeti nagyságunk tündöklő színeit ragyogtassa meg s mely elég tette kész, hogy ki nem kürtölt, villággá nem hirdetett hibáinkat fölismerve, azokat csökkenteni, gyöngíteni, eltüntetni iparkodják... Szükségünk van ilyen hitből, reményből, szeretetből összeforrt *igazi sovinizmusra* és szükségünk van ilyen hitből, reménytől és szeretettől áthatott *igazi soviniztákrá*.

Mert álpróféták idáig is akadtak, kik odaálltak Európa színe elé és elmondták célzatosan, rosszakarattal, sőt gyalázatosan elferditve mindazt a kisebb és nagyobb vétet, melyet nemzetünk elkövetett a valóságban, avagy az ő fantáziájuk szerint — és ismét akadtak, kik itthon, meghitt körben, a hizelgés mézédesszávaival dicsérték, ami valóban gáncsot érdemel. És bár elmondották tettük indokál az öngyalázás miatt vérző szívű honszerelmet, avagy a hamis, üres öndicséretből nyerhető ir gyógyító hatását — mindenik messze állt az igazi, nemes hazaszeretettől... Álpróféták, hamis apostolok ők, mint Judás volt, a fogalomá érett nevű áruló s ha tettük talán jóhiszemű is — semmi körülmények között se menthető.

De mint a fátylafénynél, szövétnek lobogásnál ragyogóbb lett a sziklasírból kiáramló fényzőn, a Judás-csók csattanásánál csengőbb, harsogóbb lett a mindenségen végig zendülő alleluja s az *Igaz* halálát követő döbbenetes gyásznál hatalmasabb lett a föld szívet megremegtető édes öröm: úgy tündöklőbb lesz az új, a jobb korszak felsütő napjának izzó sugára a rosszakarat és gyűlölet lidércfényének imbolygó lángjánál; e nagyszerű feltámadásnak csattogóbb, zengőbb lesz a himnusza az álpróféták mérgező szavánál s a jelen szomorúságán, sivárságán, reménytelenségén kétségbeeső tompa gyásznál nagyobb, kitörőbb, szárnyalóbb lesz a *nemzeti feltámadásnak* még gondolatban is mámorba ringató öröme, boldogsága...

E dicső, magasztos napnak az eljövételét kell epedő, szomjazó szívvel várunk; ezért kell szorgos kézzel, lüktető aggyal dolgoznunk, ez lebegjen előttünk ébrenlétünkben s ha az álom tündére selymesfüvű mezőkre, aranyos lombu fák országába visz, ennek a csodás birodalomnak a légkörét is ez az eszme rezegje át. Régi dicsőségünk, hajdani nagyságunk emléke, öntudata, az a vágy, az az akarat, hogy ezt e gyönyörű időt vissza tudjuk és vissza kell varázsolnunk: ez acélozza meg izmainkat, ez adjon szárnyat gondolatainknak, tettünknek egyaránt!

S ha majd az erős kar, az éles elme, a szilárd akarat, a honát imádó kebel együttes munkája elhozza a rég várt ünnepet; ha régi dicsőségünk újra és szemkápráztatóan ragyogni kezd: oh akkor zendüljön föl és zugjon végig a magyar ajkakon a magyar szívek szárnyaló himnusza: Üdvözlégy, te sötétségből kifélső hajnalhasadás, te némaságtól harsogó allelujába átolvado csönd, te sirból kiröppenő élet, te halálból kisarjadzó *feltámadás!!*

Matlák József.

S z i n h á z.

Közönségünknek a művészet iránt érdeklődő tagjai előtt általánosan ismert név a *Hidvégi Ernő* neve, aki úgy is mint a kolozsvári nemzeti színház kitűnő színésze, úgy is mint az országos színi egyesületben a sajnészügyek legalaposabb ismerője és agilis szószólója, csaknem állandóan szerepel a fővárosi napilapok hasábjain. Azt képzeltük tehát, hogy állandóan telt ház előtt fogja lejátszani a legeslegújabb, kiváló szindarabokból álló repertoárját, jónevű, kiválóan tehetséges tagokból szervezett művész gárdájával, mert hiszen ha Fogarason *Hidvégi Ernőt* láthatja az ember a színpadon, az olyan kivételes esemény, ami minden más akadályt megdönt.

Hogy ez a legelső egy-két estén át nem egészen így volt, nem a kiváló színigazgató és művészgárdája iránt tanúsított közöny, hanem egyesegyedül a legrosszabb időszaknak tudható be. Városunk színházlátogató közönségét a nagyheti ájtatosság, házi dolog, a tavaszi beruházkodás annyira igénybe veszi, idejét és erényét úgy tulterheli, hogy a legnagyobb jóakarattal sem képes arra, hogy még a színházba is eljuthasson. Hozzájárul még ehhez a sok gátló családi körülmény, betegség, gyász, — továbbá az abnormis időjárás és a vele járó influenzás világ. Így azután megmagyarázható az, hogy nincsenek telt házak a nagy műélvezetet adó színházi estéken.

Keddén, április 11-én első előadásul Molnár Ferenc nagyszerű színművét a *Teatrót* láhattuk, tökéletes előadásban. A két főszerep *Hidvégi Ernő* és *Lengyel Irén*, a művészgárda két starja kezében volt és mindketten a tökéletesség legfelsőbb fokára emelkedtek, művészi feladatuk megoldásában. Ez a két szerep minden erejét igénybe veszi, minden tehetségét csatasorba állítja a színésznek és ez a két istenáldotta tehetség játszi könnyedséggel, természetes virtuozitással játszotta meg a fárasztó, nagy szerepeket. A közönség lélekzetét visszafojtva, elragadtatva élvezte az igazi, nagy művészetet. Az a gördülékenység, az a természetesség és otthonosság, ami jellemezte az előadást, a mi fogalmaink szerint szinte elképzelhetetlen. Sugónak szavát sem hallani, végzőre senki sem vár, mindenki a legnagyobb természetességgel jár, kél, szinte elfeledi az ember, hogy nem valóság az, amit lát. Hát még az előkelően, diszkrétan festett arok, a maskirozásnak a szereppel és jelmezzel egybevágó finomsága! Nem látni itt kihívóan festett, a közönségre lekacsintgató, kirívó mozdulatu nőket, sem az otrombasáig tulzó bohócokat. Az izlés és művészet uralkodik a színpadon és ezt a legnagyobb gyönyörű-

séggel élvezik a jelenlevők, akiket ebben az irányban nem kényeztettek el eddig.

A második ostén az immár hírnevet szerzett Fényes Annuska forst szerepét, A kis lordot láttuk *Lengyel Irén* tökéletes előadásában. Maga a darab a romantika jegyében folyik, s egyetlen szerep kedvéért van írva. *Lengyel Irén* olyan bűbajos Cedriket mutatott be nekünk ez estén, hogy csupa könnyben uszó szemeket és önkénytelenül tapsra verődő kezeket láttunk a nézőtérben. Ez estén is összevágó, gördülékeny előadást élvezhettünk. A legkisebb szerepet is kifogástalanul megjátszották. Mégis kitűnt *Lónyai Oszkár* Dickje és *Dunai Árpád* Ms. Hobsja, már e két epizodszerepből is következtethetünk nagy tehetségükre.

Csütörtökön Ibsen világhírű színművét a *Kísértetek* láttuk, a főszerepben *Hidvégi Ernővel*, aki itt mutatta be modern művészetét a maga teljességében.

Az apák bűneit a fiakban bünteti meg a végzet. Ez a tendenciája Ibsen e darabjának. Sötét a kép, amelyet a világhírű író elénk tár, de az életből vett minden egyes alakja, színarany igazság minden szava. A feslett életű apa fiának szenvedéseit, a paralizis első tüneteitől a végső, teljes tönkremenésig, idegrázó realizmussal, megdöbbentő hűséggel játszotta meg *Hidvégi Ernő*, akít a közönség elismerő, meleg tapsokkal honorált minden jelenete után. Csak akinek alkalma volt már arra, hogy egy ilyen szerencsétlen paralizikus embert megfigyeljen, az tudja kellemően méltányolni *Hidvégi Ernő* tökéletes művészetét e szerepben. — Illetékes forrásból tudjuk, hogy mielőtt *Hidvégi* ezt a szerepet Kolozsváron játszotta volna, hónapokon át bejárta az elmeorvosintézetbe, egy paralizikus férfit megfigyelni, vele társalgott, sétált és nagy leste el a betegség különböző fázisait. Így azután természetes dolog, hogy a legnagyobb realizmussal tudta végigjátszani szerepét, ami ilyen nagy művész kezében valóssággal hátborzongató hatással van a közönségre. Idegrázó, de a mai világban nagyon tanulságos és szükséges az ilyen művészi produkció, mintegy belekiáltva a könnyelműségben elmerülő férfinép fülébe: apák! megbüntetem a ti bűneiteket a fiakban harmad és negyedikig!

Önként kínálkozik tollunk hegyére a téma ebből kifolyólag, de nem akarunk a színházi kritika keretén tullepni. Megdicsérjük tehát még ezuttal a darab minden egyes szereplőjét, bár *Fehér Erzsébet* kívül mind apró, jelentéktelenebb szerepet játszottak, de tökéletes készültséggel, a közönség nagy gyönyörűségére, s ezzel befejeztük e heti referatánkat azzal, hogy leközzöljük az ünnepek alatt színre kerülő darabok címét.

Nagypénteken és szombaton nem volt előadás. Husvét vasárnapján délután *Domi*, az amerikai majom, este a *Vasgyáros*. Hétfőn délután a *Szabin nők elrablása*, este az *Aranyember* kerülnek színre. A jövő heti műsorról még nem tudunk.

A nagyheti ájtatosság és minden egyéb gátló körülmény elmúlásával, reméljük, hogy az ünnepek alatt és után fokozottabb érdeklődéssel honorálja közönségünk *Hidvégi Ernő* művészi törekvéseit.

H. Gy.

A galacziak erdeje.

Galacz község erdejét állítólag (?) Kean Apor László erdélyi vajdától kapta, attól az Apor Lászlótól, aki a fogarasi várat 1310-ben

azzal a rendeltetéssel építette, hogy az őt a személyében fenyegető veszélyek ellen sikeresen megvéddesse. Az volt az az Apor, illetve: Kean László, aki az Árpádház kihaltja után a magyar trónra emelt Bajor Ottót ravasz módon elfogta és hogy a tényleg már majdnem megszerzett királyi hatalmat magának biztosítsa és szentesítse, a koronázási jelvényeket is magához ragadta; sőt makacsul vonakodott azokat a pápától is támogatott s már királyul is elismert Károly Róbertnek kiadni. Eltekintve attól, hogy a pápai követ őt kiátkozta, csak a nádor és az esztergomi érsek közbenjárására adta ki 1310-ben a koronát. De a jogtalanul magához ragadott hivatalok és birtokok visszaadását továbbra is megtagadta. A székelyek és szászok is különböző panaszokkal léptek föl ellene azért Dévát, melynek hegyivarában rendest körülmények között tartzkodott, eltekintve erős és kitűnő fekvésétől, a magyar határhoz való közelsége miatt kevésbé tartotta biztosnak, mint Fogarast, hol a legrosszabb esetben is nyitva maradt az út a Romániába való szökésre.

Lehet az is, hogy a Keán (Apor) László a várat akkor fából építette s így nevezték: Fagaras-nak monda szerint (Bükkváros) amint azt Reschner talán nem egészen alaptalanul gondolja. A Fogaras keletkezésére vonatkozó mondott ennek a Keán (Apor) Lászlónak a nevéhez is fűződik azon megjegyzéssel, hogy az 1285. IV. Kun László által betelepített oláhok annyira elszaporodtak, hogy: „Fekete“ Rádul egy részüket visszatelepítette Oláhországba. Vajjon Keán, Apor László vajdát fenyegette, vagy megtámadta-e fogarasi várában valamelyik fegyveres hatalom, arról sehol nem találtunk semmiféle adatot. Sőt az ő szereplése után hosszú időre hallgat az aranyházja monda, vagy krónika erről az erős várról.

Csak ötvenhat évvel később 1366-ban találkozzunk ismét a történelemben Fogaras nevével. Ezután a vár a hozzátartozó jószágokkal együtt többé már nem az oláh vajdák hűbéres birtoka, hanem a magyar korona tényleges vagyonába származik vissza.

Elég az hozzá, hogy az a Keán, Apor László adta volna a galaci erdőt a (?) galaciaknak, amely adományról a donációs levelet valóban szeretnék látni, mert nagyon érdekes lehet. A galaciak, mivel Apornak a házat lerombolták, még 9–10 évvel ezelőtt mi is láttuk Galacon, azt az utcát, melyben ez a ház volt, elnevezték az ő emlékére magyarul: „Apor utcának.“ Az erdőt a galaciak eladták *negyvenezerkétszáz* koronáért. Azt a pénzt elhelyezték a bankban s annak a kamatából építették fel az iskolát pár évvel ezelőtt s most a községi korezmát, amelynek az udvarán kuglizót, mulatóhelyet akarnak létesíteni, éppen úgy, mint régen az, az ősi Apor féle háznál is megvolt s a hova majd szívesen látják kuglizni, mulatni a fogarasi vendégeket is éppen, úgy mint régen, mikor még a régi Apor féle ház és porta fenn állott, melyet leromboltak s terét felparcellálták, s most öt porta telt ki abból az egy területből.

Az átlakókat bizonyára érdekli ez a kis Aporiáda s azért vetettük azt e lapok hasábjára, amelynek a történetét ma már nagyon kevesen — legfőleg az érdekeltek — tudhatják.

A galaci erdő előtt fönt a ország uton még mai nap is látható egy kerek kő, mely valaha klastromnak az alapköve volt, hol a rétet a galaciak még most is: „lunka biserică“ = „templomrétnek“ nevezik. Ál-

lítólag azt is még Apor László vajda építette 1310. körül. (?)

Nem éréktelen az ilyen apró-cseprő dolgokat ismerni, legalább tudja az ember, hogy lakó helyén egyes területhez milyen régi emlékek és historiai tények fűződnek.

H. Gy.

H I R E K.

Lapunk előfizetőinek, munkatársainak és olvasóinak boldog husvétii ünnepet kívánunk.

— Dr. Radvány Ferenc kir. tanfelügyelőt mély gyász érte, apósa *Ruttkai Gyula* újpesti áll. polg. isk. tanár f. évi április hó 14-én váratlanul elhalt. Az elhunyt egyidőben Fogarason működött, mindig kedves emlékekkel gondolt ide vissza és csak nemrégiben is tervezte még, hogy veje és régi ismerőseinek látogatása céljából hosszabb időt tölt Fogarason.

— Hazi hangverseny. E hó 9-én vasárnap számoltak be szép eredménnyel kiváló zongoratanítónk *Pop Helénnek* tanítványai évi haladásukról. Szünet előtt fiatalabb tanítványai játszottak, tanulási idejükhez képest igen jól. Névszerint: Neumann Hedí, Czell Klári, Bisztray Erzsé, Bauszern Angyalka és Guidó, Héjas Sárika, Zanko Magda, Klein Erzsé, Fleiszig Jetti, Scurtu Victoria, Neumann Erzsé, Wolff Emmi, Deubel Lujza, Neumann Fani és Szenes Erzsé. — Szünet után jobb növendékei precizitással és megfelelő intonálással játszottak: Lesmann Ella, Krausz Paula és Ida. Thierfeld Mór hegedű soloit Micu Ovid kíséte zongorán pompás készültséggel.

— Husvétii estély. A fogarasi német ifjak, április hó 17-én, husvót hétfőjén a Párisban táncal egybekötött műkedvelői előadást rendeznek, színrehozván két darabot, először egyfelvonásos drámát, amelyben Modjesch Pál, Beer Matild, Bazant Fritzi, Petrovich Hans, Kessler J., Perdy Vilma, Melchior Hermin szerepelnek. A második darabban gyermekek szerepelnek mint tündérek és gnomok, remek szép tündérvjáték. Az előadást április hó 23-án este 7 órakor leszállított helyárrakkal megismételik. A hétfői előadás kezdete pont 8 órakor, belépődíja 2 kor., 1 K. 20 fill., állónyel 1 kor. Táncosokor uraknak 50 fillér.

— A nagyszabeni Petőfi ünnep. Ápr. 23-án tartja a Petőfi Emléktábla bizottság a teleplezési ünnepélyt Nagyszabonban, amely matinéval és bankettel van összekötve. A matinén Jászai Mari, a Nemzeti színház nagynevű művésznője is szerepelt a hírneves tragika Petőfi verseiből fog szavalni.

— A 12-ik lovasdandár új parancsnoka. A király lovag Novafka Tivadar ezredest, az aradi 12 számú huszárezred parancsnokát a nagyszabeni 12-ik lovasdandár parancsnokává nevezte ki.

— A vajdahunyadi ásatások szorgalmasan folynak dr. Roska Márton egyetemi tanárségéd vezetése mellett. Az eddigi kutatások meglepően szép eredménnyel jártak: tizenöt sir került máris napvilágra, tele értékes ékszerekkel, érmekkel, amelyekből határozottan megállapítható Salamon király kora. Az ásatások iránt különben úgy Vajdahunyadon, mint az egész megyében nagy érdeklődés nyilvánul meg és sokan — köztük idegen tudós és régész — nézik az érdekes régi sírbontásokat, amelyek különben a jövő hét közepétáján befejezést nyernek. Itt említjük

meg, hogy dr. Roska egyetemi tanárságát vasárnap vetített képekkel kísért régészeti előadást tartott, melyet a nagyszámu közönség zajosan megtapsolt.

— **A fűmtermelés meghonosítása Magyarországon.** Figyelmébe ajánljuk mindazon gazdáknak, kik Magyarországon fűmtermeléssel szándékoznak foglalkozni, hogy e célból MAUTHNER Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő céghez, Budapest, forduljanak. A Mauthner cég, mely a gazdák jövedelmének nagyobbitása terén már oly gyakran volt uttörő, készséggel boosájt rendelkezésre egy régi, tapasztalatokban gazdag fűmtermelőt, ki a szükséges utbaigazításokkal és szakszerű tanácsal szolgál. A cég ezt minden költség felszámítása nélkül teszi, hogy Ausztria-Magyarországba a mult évben is külföldről csupán fűmagot 2 $\frac{1}{2}$ —3 millió korona értékben hoztak be, ugy a Mauthner cég ezen mozgalma a gazdák körében bizonyára nagy tetszéssel fog találkozni.

— **Államosítják a vidéki rendőrségeket.** A magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesületének küldöttsége Angyal Ármánd rendőrkapitány vezetése alatt tisztelet Héderváry gróf miniszterelnöknel s kérte, hogy a vidéki rendőrségek államosítására irányuló akciót támogassa s egyben átnyújtotta az erről szóló törvényjavaslat tervezetét. A miniszterelnök megköszönte a tervezetet s jelezte, hogy a közigazgatási reformok között első lesz a reodőrség államosítása. Kijelentésbe helyezte, hogy már a jövő év végén kiadja az erre vonatkozó végrehajtási utasítást.

— **Országos állatvásár Tordán.** Április hó 21-én kezdődik az állatvásár és tart 3 napig, e vására rendszeresen felbajtanak 20—25 ezer darab szarvasmashát. A ló-, juh- és sertésvásár is e három nap tartatik meg. A kirakóvásár napja: április hó 24-én lesz. E vásár iránt egész Erdélyben nagy az érdeklődés.

— **Ápr. 11-ikét a ref. el. iskola a templomban tartott, szépen sikerült iskolai ünnepi ünnepelte meg.** Felváltva énekeltek hazafias dalokat fiuk és leányok, ünnepi beszédet mondott Pápay József ig. tanító, szavaltak Halmy Jolán és Halmy Endre IV. oszt. növendékek. A kifogástalanul sikerült program, a ref. iskola tanítóinak ügybuzgalmát dicséri.

— **Ellopták az utcai lámpákat.** Kézdivásárhelyen történt ez a maga nemében páratlanul álló eset. Panaszodik is az egyik odaváló ujság a következőképen: „Hallatlan vakmerőséggel végrehajtott lopás történt az éjjel városunkban. Ismeretlen tettesek három utcában, a Wesselényi, Zápolya és a Szalay utcákban ellopták az utcai lámpák öblőnyeit és üvegcsöveit. Az ötlet amennyire boszantó olyan eredeti, s azt hisszük, hogy csak „óber“ rendőrségünk kicsufolására irányul.

— **Elfogott katonaszökevények.** Barbu-leszku György és Dazsu Juen román katonaszökevények rossz élelmezés és bánásmód miatt megszöktek f. évi március hó 26-án a Tirgu-Jiuban (Romániában) állomásozó 5-ik tüzér ezredtől. Oldalfegyverüket eldobták maguktól s a havasokon át Zernestre jutottak, ahol egy csendőrzáróval találkoztak, akik elfogták és a határrendőrségre átkísérték. Rettenetes módon jutottak a havasokon át, mellig érő hóban, lábbelieket teljesen tönkretették a nagy sziklák és így a lábukon számos seb van. — Amennyiben egyéb büntetendő cselekményt nem követtek el, —

Magyarországban is maradhatnak, ha óhajtják és dolgozhatnak, mert a magyar állam, ép úgy mint Románia, a katonaszökevényeket nem adja ki.

— **A rossz emésztés** sokszor a szív működését is megzavarja. Mennyi kint és mennyi aggodalmat okoz a rossz emésztés! Azáltal, hogy a vérkeringést akadályozza és a testet felesleges, mérgező anyagokkal tulterheli, befolyást gyakorol a szív működésre, a miből szívizomlás, szívdobogás és más hasonló jelenségek származnak. Sok szabálytalanság a szervezetben csakis a hiányos emésztésre vezethető vissza. — Mindezen jelenségekkel könnyű szerezni meg lehet szüntetni, ha reggelente $\frac{1}{2}$ esetleg 1 borospohányi természetes Ferenc József keserűvizet iszunk. Ez a páratlan gyógyviz a testet a felhalmozódott mérgező anyagoktól alaposan megszabadítja, a vérkeringés ismét szabályossá lesz és nemcsak a szívdobogás fog megszűnni, hanem más képzelt bajok is. — Bármily különbözők is a szenvedések, kevés megbetegedésre alkotott a természet olyan tökéletes gyógyszert, mint a melyet az igrzi Ferenc József keserűviz képez. Kérjük a fűszerkereskedéseken és gyógyszertárakban határozottan valódi Ferenc József-keserűvizet és ne fogadjunk el semilyen más csekélyértékű terméket.

— **Egy fürdő újjászületése.** Már megemlékeztünk arról, hogy Trencséntelepi rádiumos-kénes iszapfürdőn az ősszel mily nagyarányú építkezésekhez fogtak. Most arról értesítenek minket, hogy ezen korszerű építkezések költségei meghaladják az 1 és fél millió koronát. Az új alkotások közül különösen kiválik a Hegedüs és Böhm budapesti műépítők által tervezett 130 szobás Teplicz nagyszálló, mely a nyár elején nyílik meg. Az új márványkád iszapfürdők pedig e nemzetközi fürdőhely látványosságait fogják szaporítani, Egyáltalán élénk sürgés-forgás jellemzi most e fürdővárost, mely nagyban készül arra, hogy a fődénynt május 1-én megnyithassa.

— **Új címeket kapnak a mav. tisztviselők.** Az államvasuti tisztviselők új címeket kapnak, — ha igaz a hír — mert a mostaniak nem tetszenek nekik. Az új címzés szerint a hivatalnokok — tiszttek, a VIII. fizetési osztályban — ellenőrök, a VII. fizetési osztályban — főtiszttek, a VI. fizetési osztályban — tanácsosok, az V. fizetési osztályban — főtanácsosok lesznek a vasutasok. Az I. osztályu altiszttek címe a beosztás szerint segédellenőr, a II. osztályuaké segéd-tiszt lesz. A címváltozás akkor történik meg, amikor a horvát kérdés miatt az államvasuti szolgálati pragmatikát átdolgozzák.

— **A nők éjjeli munkája.** Budapestről írják: A Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesülete a napokban a Társadalmi Múzeum helyiségében Sztéryny József elnöklésével ülést tartott, a melyen a nők éjjeli munkájának tilalmazásáról szóló törvényjavaslatot tárgyalta. Az ülés előadója Heller Farkas dr. volt, aki ismertette a törvényjavaslat megalkotásának előzményeit és indítványozta, hogy a kivételek pontos megállapítására az egyesület intézzen felterjesztést a kormányhoz. Hozzászóltak az előadáshoz: Rosenberg Auguszt, Ferenczy Imre, Sztéryny József, Gieswein Sándor, Vágó József, Bedy-Schwimmer Róza és mások. Az értekezlet elhatározta, hogy az egyesület az elhangzott felszólalások értelmében felterjesztést fog intézni a kormányhoz.

— **A dohány árának felemelése.** A dohánygyártmányok árának felemelésére vonatkozólag az osztrák és magyar kormányok tárgyalásai befejezést nyertek. A „Sport“ cigaretta kivételével az összes cigarettafajok árát 1—2 fillérrel emelik. A három filléres hosszú magyar szivar s öt filléres rövid magyar szivar nem fog emelkedni. A portorikó ára 9 fillér lesz, a virgináié 12 fillér, brittanikáié 16, a trabukóié 18 és a regalitásé 20 fillér lesz. A csomagocskákban árult szivarka és pipadohányok ára változatlan marad, csak sulyok lesz kisebb, hogy az egyre növekvő drágaság és nikotinizmus mérgétől óvassék a nemzet.

— „Vasárnapi Ujság“ husvétii száma gazdag tartalommal lepi meg olvasóit. Ez a régi, előkelő irodalmi nivon álló szépirodalmi lap ma már nélkülözhetetlen minden művelt csalátnál. A Franklin társulat adja ki, s előfizetési díja évi 16 korona. Megrendelhető Budapest, Egyetem-utca 4.

CSARNOK.

AZ ÉV SZAKOK.

Az évszakok gyorsan rohannak el.
Az egy meghal, a más életre kel.
Elmult a tél, az öreg nem havaz,
Kifeszett belőle a szép tavasz,
Mosolyog örül az egész világ,
Kisarjadzik, levelet szül az ág,
Mely később mindig sűrűbb lombot ölt;
Paradicsommá lesz a pusztá föld.
Majd eléri legmagasabb fokát,
Megüli drága aranyos nyarat,
De csókja, heve fokoként apad,
S az ősz váltja fel a tüzes nyarat.
Honnan kiindult, oda visszatér,
Körfolyást tesz, elkezdődik a tél.
És így folyik ez minden éven át,
Mig az erő újabb utat nem ad.
Az ember lelki, testi életében,
Az évszakok így változnak éppen.
Mert ő is a természet gyermeke,
Azért egyezik oly hűn meg vele.
Kezdődik az ifju koron, midőn
Az ész a szívvel lelkesedve, hön
Alkot, terem, rozsás ábrándban él
Szerelemről, szép jövőről beszél.
A képzet társítás is eleven,
De össze-vissza sok mindent terem.
Majd eljő a nyár, a szép férfi kor,
Midőn az elme mindent meglátol.
Az érzelmek világa csendesül
Az észnek hódol rendületlenül;
Ez időszakban van az aratás,
De azontul már csillapul a láz.
A testi, lelki erő fogyni kezd.
A munkátlanság mindenkit epeszt;
Elérkezik az öregség, a tél,
S a lélek és test nyugalomra tér.
Igen, de a részek és az egész
Egyenlők, s az ember jövőbe néz.
Telének ismét folytatása lesz.
Halál! Éltének változása ez;
Át megy tavaszba, s így aztán tovább!...
Gazdagítja az öröklét honát.

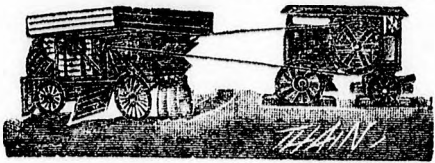
Halmy Gyula.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:
THERFELDAVID

Hirdetések.

Simbol a legjobb fémtisztító szer. Használata nagyon egyszerű. Tisztít bármilyen fém. 24 és 50 filléres üvegekben kapható Thierfeld D. könyvkereskedésében.

HA ÖN
egy gazdaságos
üzembiztos
kiváló munkateljesítményű

motoros eszplőkészletet előnyös árban, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezi óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalatához, mely cég felszerelésre árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek
e lap kiadóhivatalában.

Ki akar szép lenni?

Kevés hölgy van a világon, ki a Földes-féle **MARGIT CRÈME** arokenőcsöt ne ismerné. A bőr mindennemű tisztatlanságát, szeplőt, pattanást, miteszert, májfoltot, ráncokat stb. gyorsan és biztosan eltávolít és az arc ideális, szép és üde lesz. Nemesak az arc, hanem a nyak, váll és kéz fehérlítésére és szépítésére is legalkalmasabb. Az összes szépítőszerek között a

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME

örvend a legnagyobb kelendőségnek, mert teljesen ártalmatlan és zsírtalan.

Nagy tégely 2, kicsi 1 korona, minden gyógyszárban és drogeriában. Kiváló toalettcikkek: Margit hölgypor (3 színben) 1.20 K, Margit-szappan 70 fillér, Margit-fogpép 1 korona, Margit arcvíz 1 korona.

Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállalok.

Készíti és postán küldi:

FÖLDES KELEMEN gyógyszer. ARAD.

Kapható:

Steinburgi P. Frigyes, dr. Kontesveller Károly,
Hermann P. János gyógyszerárában.

M-i-t? — Papa megengedte! Hisz' valódi JACOBI-féle Autinicotin-cigarettahüvelyek fadobozban!

Vigyázzon! Csakis a „JACOBI” jellel valódi!

Thierfeld Dávid

könyvkereskedése :: FOGARASON.

Kotta-ujdonságok:

Zerkovics: A kiknek a szívük fáj... K 1.80
Bukj el szoknya...
Páris felől furesa szelek fujnak...
A trombitás... K 2.—
Szarentói emlék... K 2.—
Oh Lövinger, oh Lövinger... K 1.80
Farkas P.: Első szerelem... K 2.—
Ein Jüdel mit sein Fübel...
Opera ujdonságok... 24 fill.

Fráter Lóránd második kiadása új nótáskönyve e hó végén jelenik meg. Tekintve, hogy a könyvből csak kevés lesz nyomva, előjegyzéseket elfogadok.

Megjelent! Megjelent!

BABITS MIHÁLY új verses könyve: „Hátba megjön a tél iskolája”... K 3.—
2 kritika... 30 fill.

:: Kapható az egész sorozat ::
Modern könyvtár és nyugat könyvtár.

Ha nincsen étvágya

és rosszul érzi magát, vásároljon az orvosok által kipróbált

KAISER-féle

== Gyomor ==

Fodormenta-Caramellt,

mely biztosan használ. Ettől jó étvágyat kap, a gyomra rendbe jön és megerősödik. Kirándulásoknál felelevenítő és frissítő hatása miatt nélkülözhetetlen.

20 és 40 f.-es csomagokban

Kapható: Hermann J. P., Dr. Kontesveller Károly, Steinburgi Páldner F. A. urak gyógyszerárában.

SÜRGÖNY! Páratlan a ma-

ga nemében!

Ajándékozunk 1500 K-t díjakban és készpénzben!

A kép megfajtóinak fenti összeget tűtük ki. Mindenki, aki a hajcsárt megtalálja és átfesti kap egy 20 Kor. értékű urt vagy női órát, vagy pedig 15 Kor. készpénzt ajándékba. — Feltétel: Minden beküldő köteles a kiváló „Fortunát” aranylanc utánzattal megrendelni és 1 kor. 75 fillért posta értékjegyekben mellékelni. A megfajtás beérkezése után következnek a díjak kiosztásai. Az összes küldemények a:

Patria-Zentrale A. Seifert,

WIEN, VII, Neubaugasse 39. címre küldendők.

KOVALD PÉTER ÉS FIA

cs. és kir. szabadalmazott kelme- és szörme-festő, vegytisztító és gőzmosó-gyár
BUDAPEST, VII., SZÖVETSÉG-UTCA 37. SZÁM.

megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviselőlet létesít és ezáltal módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy cégét — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse

Mandel Oszkár = Fogaras

vette át a képviselőlet és a gyár rendes áraiban vállalja az uri-, női- és gyermek-öltönyök, díszítő és butorszővetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke- és végárak, szörmek stb.ik vegytisztítását és festését.

Ugyisintén ágytollak tisztítását és fehérneműek mosását is.

A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áraitól, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviselőletet és számos megbízást kér a

KOVALD PÉTER és FIA cég.

Óriási szövetvásár

nagyban és kicsinyben.

!!Tavaszi és nyári ujdonságok!!

A többek között eladásra kerülnek u. m.

	frt.	krje.
140 cm. zsolnai kost.-kelmék most	1-90	és 2-25
120 " angol homespunok "	1-50	" 1-75
120 " cheviott és kamarnok "	59	" 78
120 " gyapju voilok "	85	" 1-05
Francia és sima grenadinok "	85	" 1-10
Madeira himzések "	38	" 58
Mosó levantinok "	23	" 36
Merino delének "	25	" 39
Selyemszálu ruhásvásznak "	39	" 55
Pongis és taffetselymek "	68	" 85
A legujabb foulardselymek "	98	" 115

Az itt felsoroltakon kívül nagy választék a legkiválóbb minőségű és a jelenlegi divatnak megfelelő ruhakelmékben, továbbá selyem, csipke, szalag, fátjol, ruhadíszek és egyéb női pipere-cikkek ujdonságaiban. Kérje minden hölgy saját érdekében áruházam nagy mintagyűjteményét, melyet ingyen és bérmentve küldök meg, hogyha megírja, hogy olcsó vagy pedig finomabb kelmékből óhajt mintákat.

20 koronán felüli megrendeléseket bérmentve szállítok.

WEINER MÁTYÁS

női divat nagy áruháza

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 3. SZ.

Helical	PREMIER	Kerekpárok
Leg-előkelőbb és ártékű kiállítás		Leg-magasabb technikai teljesítés
Árjegyzék ingyen.		Árjegyzék ingyen.
Elsőrendű művek		ÉGER, Csehország
Képviseleje: Sárközy József, Fogaras		

Három évi jótállás mellettszállítok, vidéki megrendeléseket is utánvét mellett!
Nem megfelelő esetén vissza veszem, vagy kicserélem!**Korona**
4.80 fill.**Korona**
7.80 fill.

Egyfedelű nikkell-

::: óra :::

belső üvegfüdél, láncsal!

Egy dupla 3 fedelű

tehérfém Roseopf óra

láncsal hozzá!

Részletfizetésre (10 évi jótállás)**OMEGA** órák, arany, ezüst és acélban. } Bizonyítványokkal e látva!
Schaffhausen órák, " " " " }

Nagy választék arany, ezüst és China-ezüst tárgyakban. Továbbá inga-, ébresztő-, zenélő-, falli-, konyha- és irodai-órákban!

Ütő- és ébresztő órák. GRAMOFONOK és lemezek mind újabb és újabb főlveletekkel!

Törött aranyat és ezüstöt becserelek és veszek.

ROSENBAUM JÓZSEF,

ékszerész és műtörás — FOGARAS — Ferenc József-tér 17.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek!

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek!

Uri- és hölgykalapok legjutányosabb és legelőnyösebb beszerzési forrása :::

WELTHER JÁNOS

FOGARASON.

Ferencz József-tér 18. sz.

Keresztény-féle házban !!

NÁLAM VÁSÁROLT:

kemény kalapokat díjmentesen igazítok a fejformához. Cilindereket díjtalan vasalok. Legujabb uri és hölgy sportsapkák, uri és gyermek szalmakalapok legnagyobb választékban

UJDONSÁGOK:

Uri- és hölgykalapokban párisi és bécsi divat szerint. Legnagyobb raktár sport- és gyermekkalapokban, legolcsóbb és legjobb kivitelben gyermek sport kalap . K 1.40

Bársony szallaggal K 2.80-tól felfelé. !

Javítások uri és női kalapokban minden időben gyorsan és legjobb kivitelben készíttetnek.

ELSŐRANGU GYÁRTMÁNYOK
RAKTÁRA!

Női gyászkalapok 24 óra alatt megrendelésre szállíttatnak !

Ma és minden vasárnap:
Pilseni „Urquel”

Értesítés!

A nagyérd. közönséget tisztelettel értesitem, hogy a leg-
 újabb rendszerű sör-készülék és vezeték beszerzése által
 azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy az általam állan-
 dóan kimérésre használt jóhírnevű

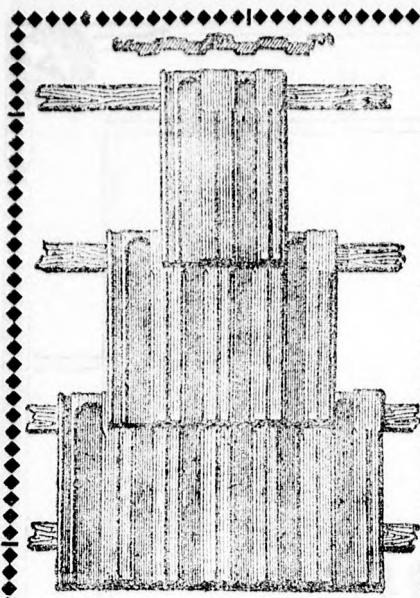
Kőbányai Részvénytársasági sörfőzde sört

oly kitűnő minőségben szolgáltatom ki n. é. vendégeimnek,
 hogy az a leghírnevesebb külföldi sörökkel is megállja a
 versenyt. A sör ugyanis a pincében felászkolva csak tel-
 jes lehiggadása és kellő hőmérsék. elérése után kerül ki-
 mérésre; az által, hogy a hordók megmozdítás nélkül
 köttetnek össze a vezetékkel, amely a sört a pincéből a
 kimérő helységbe szolgáltatja, nemcsak a sörnek megza-
 varodása van kizárva, hanem a légmentességnél fogva az
 üde, kellemes íze és teljes ereje olyannyira biztosítva van,
 hogy a legkényesebb igényeket is kielégíti. Célom és tö-
 rekvésem a n. é. közönséget nagyvárosok módjára **jó
 sörrel** kiszolgálni és törekvésem támogatására kérem a
 n. é. közönség számos látogatását. Kiváló tisztelettel

K o h n S á m u e l

:: a „Transsylvania”-szálloda vendéglőse. ::

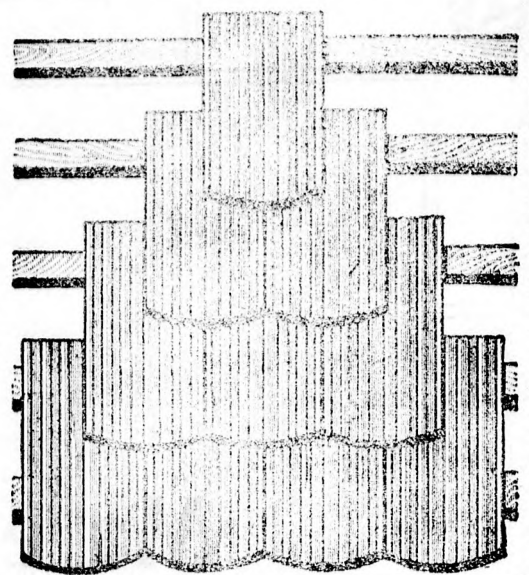
Szabadalmazott Bohn-féle 253. sz. biztonsági préselt dupla átfedő tetőcserep.

Muschong J. és Tsa

gőztéglagyárak: LUGOS.

Telefon: Központ . . . 43. sz. | Sürgőnyeim: Temesvári-úti 182. | Muschong Téglagyárak. Postatakarékpénztári cheque- és clearing-forgalom 9040. sz.

Saját érdekében ajánljuk az építőközönségnek, mielőtt tetőcserepszükségletét beszerzi, mintát és árjegyzéket kérni új géphód farku-fedélcserep és új dupla átfedő cserepe inkről, Bohn-féle 253. sz. szab., melyeket ingyen és bérmentve küldünk. Bohn-féle 272. sz. szab. biztonsági dupla átfedő fedélcserepek csak megrendelésre készülnek.

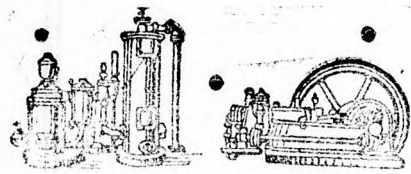
Géphód farku-fedélcserep.

Kalmár és Engel

Mótor és gépgyár

Városi raktár és iroda: BUDAPEST Gyár: V. Lipót-körút 22. VI. Úteg-utca 19

Világhírű! Eredeti! „Benz“

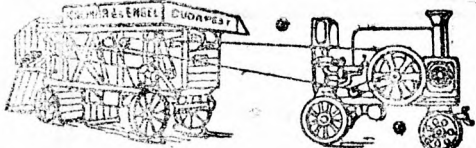
Szlvégzmotor telep. A jelenkor legolcsóbb üzeme. „Benz“ nyersolajmótor.

DIESEL rendszer

Ellismert legjobb gyártmány.

Ajánlja benzín-lokomobilos cséplőkészleteit, melyek bámulatos egyszerű szerkezetűek.

Teljes jótállás, kedvező fizetési feltételek. Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH LTD

Budapest, Váci-körút 69.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobillók és cséplőgépek, benzinmotoros cséplőkészletek, magánjáró gőzgépek, szalmakazalozók, lőhereséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszálógépek, marokrakó- és kőekelő-aratógépek, szénagyűjtők, széna- és szalmaszájtek, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapátók, kukorica-morzsolók, szecska-vágók, répvágók, daratók, őrlőmalomok, egytemes aczélsék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb mezőgazdasági gépek.

BARTHELMIE GYÖRGY

MECHANIKUS

* Telefon 380 BRASSÓ, WEISZ MIHÁLY-UTCA 23. / Telefon 380 *

Képviseleje a világhírű „Idea“ és „Erika“ írógépek. „Veritas“ varrógépek, különleges ipargépek, gramofonok, sokszorosító készülékek, számológépek, tollbamondó gépek, villanyos zseblámpa stb. — Valamennyi első osztályú hozzávaló: festékszallag, szénpapiros, mincograf festék, radirgummi, gramfonlemezek, tűk, varró- és hímzőeszközök stb.

FINOM MECHANIKAI MŰHELY!

Patentmodellek készítése, valamennyi finom mechanikai készülék és pótrészek. — Különlegességi javító-műhely, fizikai és elektrotechnikai műszerek, ugyszintén minden pyártmányú írógépek, varrógépek, gramfononok, és mechanikai készülékek.

Fontos írógép tulajdonosoknak!

Béreljen festékszallagot és hozzávalót. Tartassa írógépét szakemberrel évi pauschale árért rendben. Sok pénzt és időt takarít meg az által: **Irógépiskola!**

Egy különbejáratu

butorozott szoba

férfitak részére

azonnal kiadó.

SCHUL BÉNINÉL

Görög-utca 30. sz.

Kitünő minőségű legmagasabb sálárdságu Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

PORTLAND-CEMENT-GYÁR

BRASSÓBAN.

Fogarason kapható: Gebauer W., Schul H. és Thierfeld L. urak kereskedéseiben.

Ny. Thierfeld Dávid könyvnyomdájában, Fogarason.